

Posudek vedoucího na diplomovou práci

Název práce: Copingové strategie osobních asistentek

Autorka práce: Bc. Aneta Bučková

Autorka je pro téma copingových strategií v práci osobních asistentek motivována – má přímou zkušenost s tématem, sama jako osobní asistentka pracovala, sama se musela s lecčím vyrovnávat. Vycházela také z potřeb praxe – chtěla nejenom zjistit, jak se tyto profesionálové vyrovnávají s náročnými aspekty pomáhající profese, ale také, co by jim v jejich nelehkém profesním úkolu pomohlo – při zvládnání asistentských činností, a to jak z hlediska vnitřních mechanismů, tak vnější podpory. Toto můžeme považovat za pozitivní, neboť práce může nabídnout výsledky realizovaného průzkumu pro změny v profesním prostředí.

Dále lze ocenit, že autorka přistupovala k úkolu zodpovědně, docházela pravidelně na konzultace – práce tak vznikala postupně, čas, který věnovala přípravě úkolu, byl dlouhý. Samotný text byl přepracováván, aby byl na vyšší úrovni. Bohužel již na úvod posudku musím zmínit, že se ne všechno podařilo při finalizaci práce, jak si diplomantka představovala. Psaní práce jí možná překvapilo svou náročností, ukázalo se, že ne všechny etapy, které jsou spojeny s písemnou produkcí, zvládne skutečně sama, bez pomoci – nemyslím tím odborné otázky, ale formální aspekty práce. Protože v závěru, před odevzdáním práce, hodně spěchala, nezbyl čas na to, co by mělo být samozřejmé – důslednou korekturu. Tak se stalo, že je v práci skutečně velké množství pravopisných chyb. Např. na s. 12 a 13 jich najdeme minimálně pět (asistentovy, klientovy, asistentovy, žákovy, sebou místo s sebou) – uvádím to jako ukázkou problému, výčet pravopisných chyb by byl dlouhý. Studentka by měla tuto zkušenost reflektovat a v budoucnu nepodceňovat kvalitní písemnou produkci, počítat s časem, který je nutné věnovat formálním aspektům práce – bezchybnost písemného textu je naší vizitkou.

A nyní již k výsledkům práce.

Autorka se snažila připravit si v teoretické části předpolí pro praktickou část. Jedná se ale spíše o vyhledání základních pojmů, byť je propracovává a strukturuje, řadí je za sebou, než že by jednotlivé části textu vzájemně komunikovaly. Autorka postupně představuje principy a formy sociální práce, zabývá se stresem a zátěží a jejich zvládnáním, syndromem vyhoření, odolností vůči zátěži. Opírá se o odbornou literaturu, nicméně v mnoha případech najdeme zbytečné citování převzatých částí (např. z legislativy), mnoho stran také tvoří seznamy (např. výčet jevů, které jednotliví autoři vztahují k danému pojmu (např. s. 21-22)). Rozumím tomu, že autorka chtěla postihnout vše, co se ke copingu nějakým způsobem vztahuje, nicméně, někdy méně je více. Lepší by bylo vybrat si jen to nejdůležitější (např. zvládnání stresu a copingové strategie) a více tematiku propojit a vztáhnout k praktické části. Škoda, že nebyly představeny již právě v teoretické části výzkumy copingových strategií, kterých je i v české literatuře dostatek, možná by mohly být hledány i zdroje týkající se copingu přímo v pomáhajících profesích blízkých osobní asistenci (v úvodu praktické části je jen velmi povšechná informace z hlediska tematiky výzkumů věnovaných copingu).

Z hlediska metodologie práce je potřeba zmínit, že se jedná o kvalitativní způsob uchopení problematiky. Autorka realizovala polostrukturované rozhovory s devíti klientkami, rozhovory

následně analyzovala. Oceňuji, že původní prezentaci dat skrze popis rozhovoru s každou klientkou autorka při přepracování posunula ke skutečné analýze dat, byť pouze prvního řádu. Dotazuji se, zda vyhledané kategorie jsou skutečně kategoriemi – nebo zda korespondují se strukturou připravených rozhovorů. Výzkumné otázky jsou logické – co považují osobní asistentky za zátěžové a stresující, jaké jsou jejich copingové strategie, co jim může pomoci z hlediska systému, ve kterém pracují, ale také z hlediska vnitřních mechanismů.

Výsledky výzkumu – primární analýzu dat – lze považovat za zajímavé – co osobní asistentky stresuje – ukázalo se, že celá řada jevů, jako je problémové chování dětí, jejich zdravotní problémy, to, že se dále ve vývoji neposouvají. Je to ale i chování rodiče a komunikace s ním či komunikace s učiteli. Za zmínku stojí i percepce osamění a obavy ze selhávání. Mezi hlavní copingové strategie patří pocit užitečnosti a smyslu, které autorka ještě vnitřně strukturuje. Nálezy ohledně percepce faktorů sociální podpory by bylo možné „převést“ do doporučení, co by mohla organizace pro osobní asistenty realizovat – prosím diplomandku, aby tuto otázku rozvedla při obhajobě. Podobně by bylo možné pojmut i další identifikované kategorie. V závěrečném shrnutí autorka odpovídá na stanovené výzkumné otázky.

Protože nebyla provedena (zřejmě z časových důvodů) sekundární analýza, dotazuji se autorka, jak by mohla přistupovat „při druhém čtení“ získaných údajů. Oceňuji však, že se autorka také snažila postihnout limity vlastního výzkumného snažení.

V závěru posudku se ještě zmíním o shodě práce s jinými dokumenty. V systému Theses bylo identifikováno 500 podobných dokumentů, míra shody byla vyjádřena jako méně než 5 procent (což lze považovat za neproblémové). Nelze se tomu divit, copingové strategie jsou vyhledávaným tématem pro akademické práce, podobně jako činnost asistentů (osobních, pedagogických). Výsledný dokument má přes 7 tis. stran, při kontrole shodných částí nacházíme především citované pasáže z legislativy, z internetových zdrojů.

Prosím autorku práce, aby se vyslovila ke kritickým momentům práce, odpověděla na otázky výše. Doporučuji práci k obhajobě.

Doc. PhDr. Anna Kucharská, Ph.D.

V Praze dne 4. 1. 2019